

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quovsque diuinatio per sortes licita sit. Punct. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

phlegma redundat, fontes, flumina; imbres, praeaque vi-
rentia occurrunt; si sibi laborat, se bibere cogitat, si fame, epu-
las apprehendit: quae omnia late persequitur Gregor. Nyssen.
lib. de hominis officio. cap. 13. lido. lib. 5. sentent. 1. cap. 6.
Gregor. lib. 4. Dial. cap. 48. Exterior causa corporalis somnio-
rum est corpus circumstant, vel coeli temperies quae aliquan-
do solet dormientis phantasiam ita immutare, vt ad illius si-
militudinem somnia succedant. Spirituales vero causa som-
norum vna est intrinseca, alia extrinseca. Intrinseca est cogi-
tatio praecedens in vigilia, & habitus ex ea genitus: causat
enim in phantasia similes representationes. Nam inquit D. Au-
gust. *lib. de spiritu. & anima c. 25.* Secundum studia quae
quisque exercuit somniat, & solitarum artium simulacra in
praesentia mentis impressa apparent in somnis. Extrinseca enim
vel est bonus, vel malus spiritus: saepe enim a spiritu bono somnia
immutantur, non solum piis hominibus, vt Ioseph. Ia-
cob, Danieli, & aliis, sed etiam sceleratis, vt Pharaoni, & Na-
buchodonosori: aliquando a malo spiritu causantur: demon enim
vim habet (Deo sic permitente) humores corporis permutan-
di & permiscendi: quibus sic permixtis somnia sibi placita im-
mittit: quibus sic positus:

2. Dico 1. nullum est peccatum ex somnis temperaturas
corporis, illiusque mores, & affectiones coniectare; quia
coniectas ex effectibus causas, a quibus naturaliter prouenit:
sic faciunt medici, vt humorem praedominantem infirmi cog-
noscant, vt constat ex Hippocrate, *lib. 6. epidemior. & lib. de*
insomniis, & Galeno, *lib. de praesagio ex insomniis*, & *lib. 3.*
de locis male affectis, cap. 4. sic Azor. 1. p. instit. moral. lib. 9.
cap. 17. post princip. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 43. dub. 8.
n. 55. Nauar. sum. cap. 11. n. 33. Sanch. lib. 2. in decal. c. 38.
num. 49. Suar. r. 1. de Relig. lib. 2. de superstitione. cap. 13. num. 6.

3. Dico 2. inuestigare a qua causa somnia proueniant, an
ex dispositione corporis; an a Deo vel malo spiritu licitum
est: quia in hac inuestigatione solum intenditur cuiusdam ve-
ritatis cognitio, quae utilis esse potest ad vitam componen-
dam, exemplo antiquorum patrum somniorum causas
inuestigantium id confirmari potest. Sic Percia, *lib. in Dan.*
q. 6. & de Magia, lib. 2. q. 7. Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. num. 50.
& 51. Suar. affirmans est omnino cap. 13. num. 6.

4. Dico 3. Discernere a qua causa somnia proueniant, an a
causa naturali, an a Deo, vel malo spiritu, difficillimum est:
cum enim a qualibet ex his causis possit prouenire, quis vale-
bit discernere, a qua somnium proueniat? Suar. *cap. illo num. 7.*
Valen. *disp. 6. q. 12. part. 3.*

5. Dico 4. Ad coniecturandum an somnia aliquos futu-
ros euentus significantia a Deo sint, aliqua media desumi pos-
sunt ex modo somniorum, ex dispositione, quam relinquunt,
& ex fine ad quem impellunt: si enim somnia inhonesta sint,
vel ad malum impellant, aut animum turbatum relinquunt,
tepidium, & indispotum ad virtutem: clarum est a malo spi-
ritu immiti. At si somnia honesta sint, & promptiorem homi-
nem reddant ad bene operandum, indicium est a Deo proue-
nire, non tamen est certum, cum saepe demon in Angelum
lucis se transigaret, vt facilius postea decipiat, Valen. 2. 2.
disp. 6. q. 12. part. 3. ad finem, Lessius lib. 2. cap. 43. dub. 8.
num. 52. Bonac. disput. 3. de primo decal. precepto. q. 5. p. 3.
*num. 7. Sanch. cap. 38. num. 52. Suarez cap. 13. num. 24. Eue-
nire autem aliquando effectum, prout in somniis est repre-
sentatum, indicium non est fuisse a Deo somnium immisum. Tum
quia casu euenire potuit. Tum quia saepe demon procurat, vt
sic eueniat, vt facilius possit hominem decipere, iuxta illud
Deuteronom. 13. Etiam si dixerint vobis, & ita euenierit, non
creditis. Quapropter consilio confessoris, vel viri prudentis
in hac parte standum est, neque proprio iudicio fidendum, vt
bene dicit Sanch. *cap. 38. num. 52. Suar. cap. 13. num. 24. Lessius*
cap. 43. dub. 8. num. 51. Si autem confessor, vel vir prudens
iudicium ferat probabile esse a Deo prouenire, potens illi fi-
dem habere, & secundum illud operari. Sic Suar. *d. n. 24.*
Sanch. n. 52. Quod si facta inuestigatione adhuc dubium est an
sint a Deo, reputanda esse a causa naturali, & nullam signifi-
cationem habere, quod si aliquid significent, timendum est a
demonem immissa esse: quia Deus cum aliqui per somnium si-
gnificare intendit, solet talibus circumstantiis somnium venire;
vt somniantem certum reddat de diuisione. Suar. *cap. 13. n. 20.*
*Sanch. num. 51.**

6. Dico 5. Quoties probabile non est, somnium esse a
Deo, peccatum graue est ex illo praenotionem futuri euentus,
vel alicuius effectus occulti colligere: Sic tradunt omnes Do-
ctores supra relati Suarez *num. 25. Sanchez num. 53. Lessius*
n. 52. Azor. lib. 9. cap. 17. circa finem. Valen. disput. 6. q. 12.
punct. 3. vers. tertio quoad somnia. Ratio est: quia somnium
non potest effectum illum significare, nisi ex impositione cau-
sae superioris, scilicet Dei, vel demonis si igitur probabile
non est a Deo affirmari ad significandum talem effectum, restat,
vt a demonem significationem habeat. Ergo ex tali significatione
est. Cum praenotari est se disciplinae demonis tubicere.
Ergo peccatur grauissimè Hinc fit, grauissimum esse peccatum
superstitionis, si per somnium proceat praenotionem futuri

euentus, vel effectus occulti, qualiter procurantur gen-
tiles, se tali fieri, & dispositione ad somnium praeparatis, vt
sibi occulta reuelarentur: procuras enim a demonem instrui,
tametsi dicas nolle ab eo instrui; sed a Deo, qui factus ipso,
quod vanum est, demonem inuitas: sic Suar. *lib. 2. de super-
stitione. cap. 13. num. 20. Sanch. lib. 2. decal. cap. 38. num. 53. Lessius*
lib. 2. c. 43. dub. 8. num. 54. Bonac. disp. 3. de primo decal.
precepto. q. 5. p. 3. num. 6.

7. Dico 6. Credere aequaliter somnio, seu aequaliter ex
illo timere aduerfum, vel sperare prosperum, non videtur gra-
ue peccatum, quia cum a Deo possit esse (tametsi regulariter
non fit) occasioem praebet alicuius suspensionis. Sic Lessius
num. 53. Sanch. n. 25. Ex quo fit te absque peccato graui posse
ob somnium habitum aliquando opus facere, vel omittere,
modo non fit contra aliquod praecipuum: Sic Lessius, & Suar.
*supra, cum Nauar. c. 11. n. 33. Caetan. verbo somnium obser-
uatio. Dixi aliquando: nam si continuo ex somniis ad operan-
dum moueretur, a peccato graui non esses exculatus: quod
tunc conuinceris fidem somniis adhibere maiorem, quam pat-
est. Sic Lessius, & Suar. *supra.**

PUNCTVM VI.

Quousque diuinatio per sortes licita sit,

SVMMARIVM.

1. Sortes mitri possunt ad aliquid faciendum, vel ad veri-
tatem occultam cognoscendam. Vnde sortes alia sunt
diuisoria, alia consultoria.
2. Sortes diuisoriae licent excepto casu electionis Ecclesia-
sticae.
3. Enumerantur plures casus, qui dirimi possunt sortibus.
4. Aliquando per accidens illicita sunt haec sortes diuisoriae.
5. Qua ratione in electionibus Ecclesiasticis haec sortes probi-
bita sint, an iniqua ex iure totum positum an naturalit
6. Quid si duo aequalibus suffragiis eligantur ad beneficium,
an hac electio sortibus terminari possit? Negatiue
respondendum est.
7. Qua ratione licet beneficium sortibus dirimi possit.
8. Non est prohibita electio per sortes ad officia civilia, &
secularia.
9. Electio ad officia, & beneficia Ecclesiastica per sortes fa-
cta, an sit inualida? Sub distinctione respondetur.
10. Sortes consultoriae licita sunt, si debito modo fiant.
11. Expenduntur conditiones necessariae ad eorum honestatem.
12. Sortes diuinariae semper sunt illicitae.
13. In his sortibus diuinariis plura solent crimina misceri.

1. AD duplicem finem sortes mitri possunt, vel ad ali-
quid faciendum, vel ad veritatem occultam cognos-
cendam. Ex quo duplici fine sortes distinguuntur. Aliae vocan-
tur diuisoriae, aliae consultoriae. Quae ad aliquid faciendum di-
ringuntur: quia illis positus ius indiuisum, & ambiguum mul-
tis competens diuiditur, & vni illorum applicatur. Consulto-
riae, seu diuinariae sortes sunt i quibus Dei vel demonis vo-
luntas exquiritur, vt quid faciendum sit manifestet. Si Dei
voluntas exquiratur, consultoriae sortes dicuntur; si autem
demonis, diuinariae sortes appellantur. Quapropter triplices
sortes Doctores distinguunt, diuisoriae, consultoriae, & diuina-
toriae: Sic D. Thom. ab omnibus receptus. 2. 2. q. 95. art. 8.

2. Dico 1. Sortes diuisoriae per se licitae esse excepto casu
electionis Ecclesiasticae sic post alios antiquiores docent
Azor. 1. part. instit. moral. lib. 9. cap. 21. q. 10. Suar. de Relig. lib. 2.
de superstitione. c. 13. n. 3. Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. n. 58. Lessius
lib. 2. de iustit. cap. 43. dub. 9. num. 58. Bonac. disp. 2. de primo
decal. precepto, quae. 5. punct. 2. num. 12. Ratio est: quia
huiusmodi sortes non allumuntur ad inuestigandum aliquid
occultum, sed vt quis beneficium consequatur, quod multi
habere non possunt. Hoc autem per se licitum est, & saepe
conueniens ad lites diuendendas. Debet tamen fieri ab eo, qui
potestatem habet beneficium concedendi; quia fors non con-
cedit beneficium, sed voluntas sortem mittens illud concedit
posita illa sortis contingentis conditione.

3. Hinc fit licitum esse controuersiam alicuius hereditatis,
legati, & similis sorte dirimi ex mutuo litigantium consensu;
quia est quidam contractus aequalis, in quo vniquisque
cedit inri pretensio, vt fors alteri contigerit, 2. fit ex volun-
tate iudicis hanc controuersiam dirimi posse; tametsi litigan-
tes tenuant, dummodo hereditas, vel legatum diuidi non
possit, neque appareat quis vincat in iure: probat Textus in
leg. si duobus, Cod. communia delegatis, ibi: facinus in
huiusmodi casibus; rei iudicem fortunam esse, & sortem in-
ter altereant adhibendam, vt quem totis preterulerit, is qui-
dem habeat potestatem eligendi: & leg. si cum amico, ff. de in-
ditijs, & alijs Suar. *rem. 1. de Relig. lib. 2. de superstitione. c. 13. n. 4.*
Sanch, lib. 1. in decal. c. 38. n. 57. Ratio est quia iudex ex officio
compellitur

compellere potest, vt in illo contractu consentiant, siquidem alia via non suppetit ad controuersiam dirimendam. Tertio sic licet fortibus elemosynam vni ex pauperibus applicandam determinare, cui applicanda sit. Sanchez lib. 2. cap. 38. n. 59. Suarez n. 17. Bonac. disp. 3. quest. 5. p. 3. n. 12. Azor. lib. 9. cap. 23. q. vnica, estque expressa sententia Augusti. lib. 1. de doct. Christ. cap. 28. quia nulli pauperum sit iniuria, cum tale ius omnibus concedatur, si quidem singulis eorum concessit potestas integrè elemosynam accipiendi. Quarto fit tempore persecutionis, & pestis forte dirimi posse, quis religiosus, vel medicus corporibus, animabusque curandis attendere debeat, quòsve recedere possit: sic D. August. epist. 180. Bonac. Suar. Sanch. Azor. suprad. Lessius cap. 43. dub. 9. num. 58. Idem est, si fortes mitterentur quisnam esset ad Indos irenis Suar. & Sanch. suprad. Quinto fit tempore tempestatis si necessum sit aliquos in mare proici, ne omnes pereant, licitum esse inter se fortibus determinare, quinam sint prociendi: quia hac via sperat vnusquisque salutem consequi, aliàs miserè periretur: quod si ipsi inter se non consentiant, poterit dux nauis hanc sortitionem facere, quia in ea periculum omnium vitare intendit aliquorum ruina, quod communi bono expedit: Sic Martin. Delrio lib. 3. disputat. mag. cap. 4. quest. 1. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 38. n. 62. Bonac. q. 5. p. 5. n. 12. Sexto fit cum plures digni sunt morte, neque expedit omnes punire, licitum, & conueniens est forte determinare quinam sint necandi: quia in hac sortitione nemini fit iniuria, sed potius singulis fit fauor, quatenus spes datur euadendi mortem promeritam: Sic Sanch. n. 60. Lessius num. 58. Bonac. num. 12.

4. Dixi in conclusione fortes diuisiones per se licitas esse: quia per accidens, & ex circumstantiis adiunctis aliquando sunt illicitæ. Primò sunt illicitæ ex parte intentionis, si ab altris spes feliciter euenturam quia tunc magis suspensioe committitur cum expressa, vel saltem tacita demonis inuocatione: cum enim alia nullum influxu habere possit in fortem: efficitur te velle fortem à demone prouenire, sic Th. 2. 2. q. 65. art. 8. Martin. Delrio lib. 4. disputat. mag. cap. 4. q. 1. Sanch. lib. 2. c. 38. n. 64. Suar. lib. 2. de superstit. cap. 12. n. 16. Idem à fortiori est, si ope demonis speras fortem euenturam, vel quia ipse promisit, vel quia tu illum inuocas: sic suprad. disti. De Fortes. Si tamen euentus à fortuna spectetur, morte gentitico diuinam prouidentiam excludente grauissimum est peccatum. At si à fortuna diuinae prouidentie subiecta euentus spectetur, erit veniale peccatum, si absque via necessitate fiat: quia non deest absque rationabili causa hominem rationis compotem se fortunæ submittere. At si rationabilis causa intercedat, qualis esse potest honesta recreatio, & luerum ad honestum finem directum nulla videtur culpa: Suar. d. cap. 12. n. 16. Sanch. cap. 38. n. 65. Secundò ex parte materis, si fortis sit super re aliena, & de qua disponere non potes: quia est iniustitia. Item si fortes mittantur ad officia inter dignos, & indignos, digni sit iniuria: quod si omnes sint digni, equaliter, nulla erit iniustitia forte determinate, quibus officia sint conferenda. Si tamen sint aliqui digniores, tunc esset culpa determinare fortibus electionem si dignior necessitò sit preferendus, Sanch. n. 67. Tertio sunt illicitæ, vt si fraudibus vitans in sortitione: tunc enim contra iniustitiam peccas, neque potes se obtentum retinere: cessat enim equalitas in contractu, & consequenter voluntas contrahendi. Quis propter se ope demonis, vel alia via speciali fecisti tibi fortem euenturam, restituere debes quidquid fueris consecutus Sanch. disti. c. 38. num. 64. Quarto sunt illicitæ fortes, si libris Evangeliorum, aut rebus sacris vitatis in his fortibus mittendis: quia non sunt ad hunc vsum destinata: sic Suarez n. 16. Sanchez n. 69. Bonacina num. 12. Delrio lib. 4. disputat. mag. c. 4. q. 1. Subdunt tamen Sanchez, Delrio, Bonac. & bene non esse mortale, nisi in aliquo casu magna aliqua irreuerentia intercederet.

5. Insuper dixi fortes licitas esse excepto casu electionis Ecclesiasticæ: nam in electionibus Ecclesiasticis prohibitus est sortium vltus, cap. de Prelesta fortilegit. ibi enim dicitur esse multum reprehensione dignum, quod fors in talibus interueniat, & in sine subtingitur fortis vltus in electionibus perpetua prohibitione damnatur. Ex quibus verbis satis colligitur omnem electionem tam ad beneficium, quam officium Ecclesiasticum sortibus factam prohiberi. Tum quia est facta prohibitio verbis generalibus. Tum quia in suprad. cap. reprobatu electio compromissarij fortibus facta. Quæ videtur esse minima inter Ecclesiasticas electiones. Tum quia hæc electio ideo prohibetur: quia per ipsam committitur compromissarij electio potestas, & iurisdicctio eligendi ad beneficium. Ergo signum est omnem electionem, per quam iurisdicctio confertur etiam ad vnicum actum, si fortibus fiat esse prohibitam, & ita tenet plures alios referens Suarez lib. 2. de superstit. cap. 12. num. 5. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 38. num. 71. c. 72. Sed an hæc prohibitio sit solum iure Ecclesiastico, an naturali comunis sententia tenet solo iure Ecclesiastico esse sic expresse Valen. 2. 2. disp. 6. q. 12. p. 7. verlex eodem cap. Sanchez lib. 2. cap. 38. n. 82. Suarez lib. 1. de superstit. c. 12. n. 3. Ferd. à Castro. Sum. Mor. Pars III.

Ratio est: quia nulla inuenitur deformitas aduersus ius naturale, si controuersia in rebus Ecclesiasticis, sicut & in ciuilibus forte dirimatur. Neque enim ius naturale vllam in hac parte facit distinctionem. Sed obicit Textum in cap. Ecclesia. de fortilegit, dicentem reprehensione esse dignum, quod fors in talibus interueniat. Ex quibus verbis inferitur ante illum textum vltus sortium prohibitum esse: aliàs non esse reprehensione dignum, qui illis vteretur, sed nullum appareat antiquius ius potius sortium vltus in electionibus interdicens. Ergo signum est iure naturali prohiberi. Quod si dicas prohiberi tacite vltus sortium in cap. quia propter, de electione: vbi omnis alia forma eligendi prohibetur, & annullatur præter ibi præscriptam. Et cum ea quæ fit per fortes præscripta non sit efficiens sanè hæc esse prohibitam. Obstat huic solutioni manifesta ratio. Tum quia ille textus non loquitur de omni electione, sed de electione Episcoporum, & aliorum prælatorum iurisdicctioem Ecclesiasticam ad causas ciuiles, & criminales habentium. Ergo electio compromissarij sortibus facta nõ est ad aduersus prohibitionem dicta cap. quia propter. Ergo non erit talia reprehensione dignus, qui illis sit vltus, si aduersus ius naturale non processisset. Respondeo ideo vltus sortibus in compromissarij electione esse reprehensione dignum: quia nouum vltus eligendi ad Episcopalem dignitatem in Ecclesia introducebat: non quia in suprad. ad cap. quia propter, fuerit interdictus, solum enim interdicta fuit, & annullata electio Episcopalem dignitatem, quæ non fuerit facta à maiori parte capituli, per vota secretæ, vel quæ non fuerit facta ab iis quibus capitulum commiserit potestatem eligendi. Quod autem hæc commissio sortibus fiat in illo cap. non videtur prohibitum, & expresse docet Sanch. lib. 2. cap. 38. num. 83. in fine, contrarius iis quæ in numero antecedenti dixerat. At erat reprehensione dignus, qui illis vtebatur in hac compromissarij electione, quia nouum vltus, tamen vltusque tunc non prohibitum eligendi introducebat.

6. Sed inquires an supradicta prohibitio locum habeat, cum duo equalibus suffragiis eliguntur ad beneficium, vel officium Ecclesiasticum? Videtur enim tunc posse electionem sortibus terminari. Tum quia non suppetit aliud remedium aptius, cum eligentes in vnum non consentiant. Tum quia cessat periculum eligendi indignum, quæ fuit causa supradictæ prohibitionis, cum iam illi digni fuerint declarati. Tum quia fortes in tali casu non assumuntur ad electionem, quia hæc iam est facta, sed assumuntur ad illius determinationem. Tum quia in pluribus congregationibus est recepta consuetudo eligendi ad officia aliquos, non vt omnes officii fungantur, sed vt inter illos fortes mittantur, quinam officium retinere debent. Ergo hæc electionis determinatio sortibus facta licita est. Sic Glossa 26. quest. 2. in summa verbo fortes. At omnino tenendum est prohibitionem ad supradictum casum extendi: sic post alios antiquiores, quos allegant, docet Sanchez lib. 2. cap. 38. numer. 74. Suar. lib. 2. de superstit. cap. 12. numer. 7. Ratio est manifesta: quia dum suffragia equalia sunt, nullus dici potest esse ad beneficium legitime electus: quia debebat esse electus à maiore parte Capituli. Ergo cum Capitulum consentit, vt beneficium obtineat, & omnibus præferatur cui fors contigerit, iam medijs sortibus facit electionem. At in suprad. cap. fin. de fortilegit prohibetur omnis electio sortibus facta. Ergo etiam hæc determinatio electionis, quæ vera electio est prohibetur. Neque obstant rationes contrariæ. Ad primum nego non suppetere aliud remedium. Remedium enim proprium est, vt superior electores compellat, vt intra certum tempus se conformet, sin minus electionem ad se aduocet: vt tradit Glossa cap. duobus. penul. de rescript. in 6. verbo reuertantur. Ad secundum admitto cessare in illo casu periculum eligendi indignum; sed quia non cessat in genere, ea de causa non cessat prohibitio. Adde quousque à maiore parte Capituli quis electus fuerit non est declaratus dignus. Ad tertium nego non assumi fortes ad electionem, nam illa determinatio est vera electio: cum per illam beneficium conferri intencetur à maiore parte Capituli. Ad vltimum dico, si talis vltus in aliqua Cõgregatione sit circa officia iurisdicctioem Ecclesiasticam habentia præsumendum esse virtute alieuius privilegij à sede Apostolica haberi, vel esse vltus circa officia nullam administrationem, iurisdicctioemve Ecclesiasticam habentia. Aliàs illicita erat electio, quia verè illa determinatio electio est, & in generali prohibitione videtur comprehensa.

7. Secundo inquires an prohibitum sit fortibus litem beneficiale diremere. Plures pro & contra referunt Sanch. lib. 2. decal. cap. 38. num. 77. c. 73. c. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 2. de superstit. cap. 12. num. 11. Eorum tamen sententia mihi probatur. Primò enim dicendum est, vltus sortis ad componendam litem in causis beneficijs prohibuit non esse: quia solum in electionibus sunt fortes prohibite. At qui cedit liti, si fors sibi non contingerit, non eligit ad beneficium sed desinit impedire eum qui cum illo est electus. Ergo licet, item ille cui fors fauet non accipit ex colligante ius alieui.

quod ad beneficium; quia non est in potestate colligantis ius beneficiale in alium propria auctoritate transferre. Ergo cessio litis non est propria electio. Ergo fieri potest absque prohibitione dicti cap. fin. de sortilegiis. Secundo dico non posse hanc sortitionem fieri propria auctoritate colligantium quin in hac sortitione pactum, & obligatio cedendi liti interueniat. Sed omne pactum propria auctoritate factum, quo via paratur ad beneficium simoniacum est, cap. fin. de pactis, & cap. quam pio 1. q. 1. Ergo Tertio dico necessario auctoritate iudicis hanc sortitionem faciendam esse, tum ob vitandum pactum simoniacum, tum ut possit beneficium accipere, cui fors contingit, quia illud accipere non potest ex iure a colligante, translatum, sed ex iure quod iudex concedit posita colligantis cessione. Nec valet dicere illud accipere ex iure ante habito, quod impediatur a colligante; quia ius ante habitum non erat omnino certum, & indubitatum, ut suppono: aliis esset manifesta iniuria impedire, sed erat ius dubium, & incertum. Ergo ex vi illius non poterat beneficium accipere. Debet ergo tale ius firmari; quod priuata auctoritate fieri non potest, sed auctoritate iudicis. Secus verò est in aliis rebus temporalibus, quæ ex voluntate colligantium transferri adiuuicem possunt. Et in his conueniunt Suar. & Sanch. supra.

8. Tertio inquires; an electio per sortes ad officia ciuilia, & secularia prohibita sit? Ratio dubitandi est; quia licet Textus in cap. Ecclesia, de sortilegiis loquatur specialiter de electione compromissarij potens eligere Prælatus. At in fine generaliter dicitur sortis usum in electionibus perpetua prohibitione damnatum. Ergo non solum electio Ecclesiastica, sed etiam secularis prohibita censetur. Adde in electionibus secularibus, si per sortes fiat, idem esse periculum eligendi indignum, vel minus dignum, digno, vel digniori prætermisso. Quæ videtur fuisse ratio in Ecclesiasticis electionibus sortes prohibendi. Nihilominus communis est omnium sententia, solum electionem Ecclesiasticam sortibus prohiberi; quia textus in e. Ecclesia, notanter dixit reprehensione dignum esse, quod fors in talibus interueniat, id est in iis, quæ ad Ecclesiam pertinent. Et licet in fine, cap. generaliter fuerit textus loquutus de electionibus, semper intelligendus est iuxta materiam subiectam. Neque obstat in electionibus secularibus idem esse periculum, quia hoc solum probat posse fieri prohibitionem, non tamen esse factam, & ita tradit eum D. Thom. 2. 2. quæst. 95. artic. 3. & Caietan. dub. 1. Archidiacon. 26. quæst. 2. cap. 1. num. 1. Abbate num. 3. Hostiens. Cardin. Bella Mera, Antonin. & alius pluribus, quos refert Sanch. lib. 2. in decal. cap. 38. numer. 58. Azor. cap. 21. quæst. unica, Suar. tom. 1. de Relig. lib. 2. de superstitione. cap. 12. num. 15. Tolet. lib. 4. sum. cap. 15. n. ult. Martin. Delrio, lib. 4. disquisitionis. mag. cap. 4. quæst. 1. Bonacin. diffus. 3. de primo decal. præcep. quæst. 5. p. 3. num. 12.

Quarto inquires; an electio ad officia, & beneficia Ecclesiastica facta per sortes non solum illicita sit, sed nulla? Affirmat nullam esse Panormit. dicto cap. Ecclesia de sortilegiis, num. 5. Primum; quia est facta contra decisionem illius cap. secundò, quia est facta contra formam cap. quia propter de electione, ubi electio aliter facta, quam ibi prescribitur, non valet. Dicendum tamen est, si sortibus eligatur Prælatus alicuius Ecclesie habens iurisdictionem tam in criminalibus, quam ciuilibus nulla est electio; quia non seruatur in ea forma præscripta in dicto cap. quia propter. & in hoc omnes conueniant. At si sortibus eligatur compromissarij, qui hunc prælatum nominent, & designent, valida est tam electio compromissariorum, quam Prælati nominatio. Quod autem compromissariorum electio valeat probat Textus in cap. Ecclesia, de sortilegiis: ubi Pontifex ex gratia, & fauore confirmat electionem sic factam, cum potuerit illam cassare, non tamen denuo confert. Item in illo textu nullum est verbum indicans nullam esse ralem electionem. Ex cap. autem quia propter non habetur electionem compromissarij sortibus factam esse nullam; quia de tali electione non loquebatur textus, sed de modo eligendi ipsum prælatum: imo potius ibi supponitur posse prælatum eligi per compromissarios, quod verò compromissarij suffragiis, vel sortibus electi sunt, non deciditur. Ergo electio compromissarij sortibus facta nullibi annullatur. Ergo neque annullatur nominatio compromissarij: sic Glossa in dicto cap. Ecclesia, verbo ad gratiam, Suar. lib. 2. de superstitione. cap. 22. n. 9. & 10. Sanch. lib. 2. cap. 38. num. 83. Quod si electio ad officia, vel beneficia Ecclesiastica præter prælationem sortibus fiat, valida est: sic Suar. supra, & Sanch. plures referens n. 84. quia nullibi inuenitur annullata talis electio. Nam in cap. quia propter, de electione solum est sermo de electione prælati iurisdictionem habentis, ut constat ex ipso textu. Et hæc de sortibus diuinitatis.

10. Verum si de sortibus consultorij loquamur, dicendum est per se licitas esse, si debito modo fiant, hoc est si fiant necessitate vigente, & cum debita reuerentia, specialique Dei iustitiam. Quia his conditionibus positis nulla apparet in sortibus malitia, sed potius religionis actus respiciendæ, vt

probari satis potest exemplis tum veteris, tum noui Testamenti, specialiter ex illo factò Iosue 7. qui sortem misit ad cognoscendum malefactorem occultum, & ex factò Apostolorum Act. 1. qui ad eligendum Sanctum Mathiam Iosue Iudæ sortem miserunt, & suffragatur ratio; quia in tali casu licitum est explorare diuinam voluntatem, vt aliquo signo quid sit agendum manifestet. At cum non appareat aliud signum aptius, quam sortes, sortibus creditur diuinam voluntatem manifestandam esse, iuxta illud Proverb. 16. Sortes mittuntur in sinum; sed a domino temperantur. sic ex omnium sententia tradit Suar. lib. 2. de superstitione. cap. 12. num. 18. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 38. n. 85. Lessius lib. 2. de iustitia. cap. 3. dub. 9. n. 60. Bonacin. diffus. 3. de primo decal. præcepto. q. 5. p. 3. n. 12.

11. Tres condiciones apponit, vt sortes consultoria licite sint, quasque supradicti doctores Sanch. Suar. Lessius, Bonac. & alij approbant. Ex quibus constat raro sortes licite posse; quia raro hæc condiciones adunt. Prima & præcipua vt necessitate vigente fiant: nam si alia via inuestigari diuina voluntas potest, imprudenter quis sortibus vitetur, & Deus in tali casu tentat, & periculo se exponit, vt à demone decipiatur. Quapropter talis usus ab August. episc. 119. q. 20. reprehenditur, & à Leone I. V. relato in e. sortes 26. q. 5. sub anathemate prohibetur. Sortes (inquit) quibus cuncta vos vestris discriminais prouincis, quas partes damnauerunt, nihil aliud quam diuinationes, maleficia esse decernimus. Quamobrem volumus illas omnino damnari, & inter Christianos vitra volumus nominari, & ne exerceantur, anathematis interdictione prohibemus. Necessitas autem est, quando alia via subueniri non potest graui alicuius spirituali, vel temporalis necessitati, aut quando Ecclesia iude magnum est momentum habitura: sic Syluest. verbo superstitione, q. 4. Margarita confessor. in primo præcepto sol. 58. Sanch. cap. 38. num. 85. Secunda conditio, vt sortes consultoria licite, est, vt cum debita reuerentia ad Deum mittantur: cum enim illis sortibus diuina exploratur voluntas, opus est, vt cum magna reuerentia fiat, & præmissa oratione, vt dixit D. Thom. q. 95. art. 8. Suar. dicto cap. 12. n. 5. Defectus huius conditionis regulariter est solum venialis culpa, nisi magna adit irreuerentia Bonac. dict. p. 3. n. 14. At idem est, ne in his sortibus mittendis factis rebus vitari ad res temporales, hæræque captanda, quia est quedam reus sacrarum profanatio, Sanch. n. 85. Bonac. n. 14. & alij apud ipsos. Aduerto tunc etiam debere primam conditionem necessitatis ac prouide ex hac parte consultoria sortem esse illicitam. Tertia conditio est, vt specialem Dei habeat institutum: hæc enim conditio necessaria est, si velis, vt Deus aliquo sensibili signo diuinam voluntatem sortibus manifestet. At si solum intendas, vt Deus per specialem suam prouidentiam fortes feliciter dirigat, necessarius non est tunc diuinus institutus, sed sufficit fiducia magna, quam in diuina bonitate habere potes de talium fortium ditione posita necessitate, & negotij honestate Suar. dicto e. 12. n. 65. Sanch. e. 38. n. 87.

12. Tandem si de sortibus diuinatorijs loquamur, hæc semper sunt illicitæ, vt pote superstitionem continent. Sortes enim neque causant effectum futurum, neque illum ex se significare possunt. Ergo si aliquando illum significant, id habent ex alicuius dispositione. Deus autem hæc significacionem illis non dedit. Tum quia Deus non est vanus iurificet. Tum quia sæpe aliter res eueniunt, quam sortibus significatur. Restat ergo, vt à demone hæc habeant significacionem. Ergo qui illam ex sortibus inuestigat, se disciplinae demoni subiicit: sic D. Thom. receptus ab omnibus 2. 2. q. 85. art. 8. & constat ex cap. si quis Episcopus, cap. non licet, & aliis pluribus, 26. q. 5. & pluribus exornat Suar. dicto e. 12. n. 28.

13. Aduerto tamen in his sortibus diuinatorijs sæpe iniustitiam, aliisque grauius crimina præter superstitionem misceri. Si enim fortes mittas ad cognicionem alicuius occulti criminosis, iniustitiam committis, tum inquirendo delictum medio ita disproportionato, & fallaci tum ob maximum periculum, quod fors in innocentem cadat, quia cum demone magis apparet damnatum iustis, quam peccatoribus inferre, credi potest delictum peccatoris innocenti applicaturum: sic Suar. dicto e. 12. n. 29. Sanch. e. 38. in fine.

P V N C T V M VII.

Quousque diuinatio ex elementis, ex animalibus, ex dispositione proprij corporis, aliisque rebus licita esse possit.

S V M M A R I V M.

- 1 Qui effectus naturales ex his absque superstitione prædicti possunt.
- 2 Ex supradictis coniectari in genere possunt hec, vt accisiones non ceret, sed quanta tenuissima probabilitate.